

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 15.

Adó

— Nagy Emil indítványa a közterhek elosztásáról. —

Azt hisszük, hamarjában nem irhatunk volna kellemetlenebb szót a ckk című, mint az adót.

Mostani adórendszerünk nem hiába nyugszik osztrák alapokon, de rozoga is az az alap. Az a legfőbb célja, hogy minél biztosabban be lehessen hajtani a költségvetésben megállapított összegeket. Hogy aztán ez a behajtás arányos-e vagy aránytalan, azzal nem sokat törődik. Így aztán az ország lakosságának egy része öszeroskad az adóterhek alatt, másik része pedig alig fizeti századrészt annak az összegnek, melynek beszolgáltatása az arányos teherviselés elve alapján őt terhelné.

A földadó aránytalan magassága, az ingatlan örökösödési illeték túlságzott volta állandó csapása a nemzet stabil, tehát egyik legmegbízhatóbb részének. Igazán csodálni lehet, hogy kiscgazdánk még nem választották kétségbeesésükben a legsúlyosabb fegyvert: az adósztrájkot védelmezőjüknek. Liberális elméletgyártóink kedves mintája: Franciaország már ismeri a sztrájkot ezt a hamar népszerűvé válható fajtáját is; ha a földre nehezű rettenetes közterheken nem könnyítünk, megismerkedhetünk vele mi is.

Egy változatát ugyanis érezzük már: az adófizetők kivándorlását.

Amit az állam az ingatlan terheinek könnyítésével veszítene, könnyen visszatéríthetné az elitkolt adóalapok igazságos megterhelésével.

Végletekig sáfolt adóprés és vidám mosolylyal eltökelt adóalapok: ime a magyar fináncbölcse két oldalra.

Adórendszerünk igazságossága a legnagyobb hazugság s az adózókat is egyenesen ráneveli a való letagadására, a hazugságra.

Nem kell rikitőbb példára harmadosztályú kereseti adónál. Ennek a magassága 10 százalék és éppen azokra van kivétel, a kik semmiféle nyugdíjjal sem rendelkezvén, kénytelenek jövedelmük egy részét a jövőre való tekintettel félretenni. Tessék elképzelni azt az orvost vagy ügyvédet, a ki a gyakran nehezen megkeresett jövedelméből 10 koronánként 1 koronát kénytelen az államnak adni, a másik egy vagy két koronát pedig a különféle adópótlékokra! Talán még igazságtalanabb ez az adó a földadó magasságánál is, mert a földadó alapja örökös, megmarad a család számára, de a harmadosztályú kereseti adó alapja, az egyéni tevékenység az élet és az egészség gyakran szűk korlátai közé szorul.

Ennek az adónak igazságtalanságán kénytelen a közönség nem valami dicsérendő módon segíteni: kereken letagadja

a jövedelme legnagyobb részét. Virtus, minél többet letagadni a jövedelemből. Ugy hogy a harmadosztályú kereseti adó a legkevésbé erkölcsi alapon álló intézmények egyike, mert a polgárokat rákényszeríti, ráneveli a valótlan állításokra.

A mi egyiknél kényszerűség, az a másiknál már szokássá vált dolog. Ezen a réven buvik ki az adó alól sok olyan polgár, aki könnyen szerzett százezrek után alig, vagy éppen nincs megadóztatva. Ugy hogy a szegény embert az ág is huzza, a vagyonát könnyen szerzőt pedig az adórendszer is segíti az ugorkafára.

Meg kell rázni egyszer azt a fát s vissza a földre értéktelen gyümölcseivel!

A fokozatos adórendszer, a létminimum megállapítása: mind megannyi visszaélést szüntethetnek meg s a kis existenciák millióit mentenék meg a hazának. A mi jövedelemtől az állam elesnék, bőven lehetne pótolni az igazságosan kivett s aztán kérlelhetlenül, válogatás és kibuvás nélkül behajtott harmadosztályú kereseti adóval.

Az adórendszer mostani igazságtalanságai, kiáltó elégedetlenségei homályosítják el a kis embert, kivált a kiscgazdák előtt a haza fogalmát. A haza helyébe mindinkább az állam lép, melynek főorganuma a finánc és az adóvégrehajtó; a hazafi pedig átalakul pezsgőző börzianerre és könnyező kivándorlóvá: mind a kettő adóslány, egy számadási tétel az adóhiva-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Panasz.

Ne tessék megjedni! Nem költeményt írok, hanem ellenkezőleg nagyon is erős bár rég elmúlt valóságot.

Egy kis falu helyét akarom lehetőleg pontosan kimutatni, még pedig azért, mert hallhatatlan emlékü nagy hazánkfűt Pázmány Pétert ahhoz kegyeletes emlék fűzte. E faluban laktak ősei századokon át, e faluban ringott még az ő atyjának bölcsője is. E faluról vette ő is előnevét, hogy így megkülönböztesse családját a számos más (pl. Laki, Söptei, Nemetkei előnevű) szintén Pázmány nevű családoktól. E kis falu neve volt Panasz.

Hol, merre állott? hol emelkedett egykor kisdéd egyháza a panaszí Pázmányok imádkozó helye?

Biharmegye rengeteg területén hajdan két Panasz nevű falu feküdt. Az egyiket a XIV.

századtól kezdve mindig Mező-Panasznak hívták, sőt pusztá helyét ma is így nevezik. Ez Nagyszalontától északnyugatra feküdt s templomának helyét a téglá és vakolat-törmelék ma is mutatják. E Mező-Panasz azonban az 1552-55. adóösszeírás szerint a Pázmányoktól egészen különböző családok birtokában volt s e szerint ehhez a Panaszí Pázmányoknak semmi közük.

A Pázmányok lakóhelyétől szolgált Panasz fekvésére az 1332-36. i. pápai tizedjegyzékek jóformán semmi utmutatást nem adnak. Csak annyit árulnak el, hogy a Panasz a bihari főesperességhez tartozott* és úgy a Sebes-Körözs (így! és nem, mint most hibásan írják némely tudatlanok: Körös) jobb partjától északra feküdt.

Szerencsére elég világosan tájékoztatnak bennünket az 1552-55. i. adóösszeírások.** Ezek a Pázmányok Panaszát mindig a második, a Sebes Körözs és Berettyó közt eső járásba

* Skonumenta Vaticana, Hung. S. I. T. I. 80, 86.

** Az országos levéltárban Budapesten.

helyezik. Az 1552. i. összeírás ily sorban említi e Panasz falut:

»Myske, Zent Janos,
 Panaz, Toothtelek,
 Petri Pazman porte 5,
 Casparis Pazman porte 8,
 Benek, Beszenyew, Bezernien.«

Az itt felsorolt falvak közül Myske, Szent-János, Berek-Böszörmény ma is megvannak s mivel az összeíró az egész járásban kimutathatólag fekvésük sorjában jegyezte föl a falvakat, biztosra vehetjük, hogy a Pázmányok birtoka Panasz és a vele összekapcsolt (tehát a ma is fennlevő s az 1552. i. összeírásban egész másutt, a váradi püspök birtokául nevezett Tóttelék falutól teljesen különböző) Tóttelék, Szent János és Berek-Böszörmény községek közt esett.

Az 1554. i. összeírásban Hegyköz-Száldobágy és Hegyköz-Pályi közt ekként van említve:

»Panaz
 Gasparis Pazman porte 7,

A mai naptól kezdve! PFAFF-nál
Valódi Panama kalapok 6 frt. 50 és 10 frt.

talban — lehet, hogy az adójuk összege is egyforma volt, míg a második össze nem roskadt.

Kivenni az egyiknek kezéből a pezsgős poharat, másikéből a vándorbotot: ez az adóreformra irányuló javaslat célja. Az ember két kezét munkára teremtette az Uristen s a ki munkájával csak a bevető falatot keresi meg, attól vétek egy morzsát is elvinni adóba. De aki többet keres, az fizethet arányosan, igazságosan.

Arány, igazság . . . jó volna ezeket a fogalmakat bevinni a fináncuniformis alá; addig, míg nem késő.

*

A külügyminiszter és a magyar nyelv. Annak idején báró *Aehrenthal* külügyminiszter oly irányu intézkedést tett, mely szerint a konzuli akadémia valamennyi osztrák honosságu hallgatója a magyar nyelvben való jártasságuk tökéletesítése végett, valamint a célból, hogy a magyar termelési viszonyokat közvetlen tapasztalásból ismerjék meg, az akadémia nyári szünetidején öt-hat heti tartózkodásra Magyarországra küldendők. A konzuli akadémia igazgatója ennek következtében most, az iskolai év végének közeledtével, előkészületeket tesz, hogy az akadémia hallgatói Magyarország különböző vidékein célszerűen elhelyezhetők legyenek. Természetesen lehetőleg mellőzni kívánja a fogadóbeli elszállásolást, az akadémikusokat családok körében igyekszik elhelyezni.

A magyar nyelv sérelme címen *Zseni József* hosszabb értekezést írt, amelyben állást foglal a képviselőház ama határozata ellen, hogy a horvát nyelven elmondott beszédek a naplóba horvát nyelven irassanak be. Minthogy a Ház határozatait ugyanabban az ülészakban megváltoztatni nem lehet. *Zseni* rámutat a házszabályok 238-ik szakaszára, hogy olyan határozatokat nem lehet megváltoztatni ugyanabban az ülészakban, amelyben a Ház valamely in-

ditványt elvetett. Minthogy ez nem elvetett, hanem elfogadott indítvány volt, ennek folytán van mód a magyar nyelv sérelmének orvoslására. A felszólalást minden képviselőnek elküldte.

A pápa exterritorialitása. Ez a sokat megbeszélte téma újra felszínre került. Annak idején szó volt róla, hogy a Vatikántól a semleges tengerig egy keskeny földszalag semlegesnek jelentessék ki, hogy ekként a pápával illetőleg a Vatikánnal érintkezőknek a külvilággal minden tekintetben független érintkezés biztosítható. Ez a gondolat most újra Amerikában került felszínre. A »Köln. Vksztg.« a következőket jelenti a dolgról. Bizonyos *Maloney* Márton philadelphiai ur ajánkozott, hogy megvesz egy földszalagot, mely a Vatikántól a tengerig fut. Reméli, hogy a pápa erre megkapja a semleges terület jogait. Kerens, a republikánus nemzeti bizottság volt tagja Rómában járt s ott elmondta, mikép keletkezett az ajánlat. *Satolli* biboros, az első egyesült-államokbeli apostoli delegátus amerikai barátai tiszteletére, kik közt a fentnevezett két ur is volt, reggelit adott. Ez alkalommal mondta *Maloney*, hogy már évek óta töri azon a fejét, mikép lehetne nyélbeütni, hogy a pápa a Vatikán elzárkózottságából menekülhetne és lehetővé tételhetné számára egy pápai jachton más világrészek meglátogatása is. Azt hiszi, hogy a pápának a 35 holdnyi vatikáni kertekhez még egy 100 láb széles földszalag, mint a pápa saját birtoka volna átengedendő. *Maloney* ezen a földszalagon a tengerig egy nagy országutat építene, mely felett való felügyelet minden időkre a pápát illetné meg, melyet azonban minden nemzet használhatna. Ezen utat egy kis kikötőbe lehetne vezetni, amely képes volna egy tengerálló gőzjachtot befogadni, mely a pápának a nyílt tengerre való szállást lehetővé tenné. Ily módon a pápa képes volna a világ minden részét, mindenképp kedves *Velencéjét* meglátogatni. Hogy ez a régi idea egy pénzes amerikai fejében újra

föltámadt, sajnos, még nem elég garancia, hogy képes is lesz a plátói tervezetek terét elhagyni és a megvalósulás terére lépni.

Ügyvédek Farkasházy képviselő ellen. Amint ismeretes, dr *Farkasházy* Zsigmond országgyűlési képviselő indítványt nyújtott be a Házhoz, azt kérve, hogy valami intézkedés történjék az ügyvédek-, ügynökök- és szövetkezetek visszaéléseivel szemben. Ez a lépése *Farkasházy* Zsigmondnak — mint halljuk — nagy felháborodást keltett az ügyvédi kar egy része körében, amely különös retorzióval kíván élni vele szemben. Az illetők ugyanis rossz néven veszik azt, hogy *Farkasházy*, aki maga is ügyvéd, az ügyvéd égen ellen cselekszik s beadványt intézve a kamarához, elérni akarják, hogy a legközelebbi rendkívüli közgyűlés rosszállását fejezze ki *Farkasházy* tette felett.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 15.

Elnök: *Náday* Lajos.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

Hammersberg László: Felolvassa a bejegyzett indítványokat.

Elnök: Jelenti, hogy *Lengyel* Zoltán és *Mezőfi* Vilmos indítványait nem terjesztették be írásban az elnökséghez és így azon indítványokról hozandó határozatra nem teszi fel a kérdést.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A kormány álláspontját akkor fejt ki, amikor az időpontot a Ház kitűzi. Tekintettel arra, hogy a vasutas törvényjavaslat sürgős és azokban kifejezett álláspontot minél előbb érvényre juttatni akarja s minthogy ezen törvény a leg-sürgősebb dolog, kívánatos, hogy azzal foglalkozzék a Ház. Az indítványok felvétele tárgyában csak későbbi időpontban a vasutas javaslat letárgyalása után hozzon határozatot.

Petri Pazman porte 4.
Utána Püspöki következik.
De már az 1555-iki összeírásban megint ily sorban következnek Panasz:
Myske, Zenth Janos,
Panaz et Totthelek.*
Casparis Pazmany porte 6,
Wolfgangi Pazmany porte 6.
Azután következnek »Kewnew, Besse-nyew, Bereök, Bezermen.«

Látjuk ez 1555-iki összeírásból először is azt, hogy az érseki székre emelkedett Pázmány Péter nagyatyja, szintén Péter, 1554-ben meghalt, mert birtoka 1555-ben már fiának, *Farkasnak* (Pázmány Péter érsek nagybátyjának) nevében áll. De látjuk azt is, hogy az 1552-iki összeíró nem véletlenül helyezte Panasz falut

* Ebből láthatjuk, mennyire tévednek azok, akik a Pázmányok Tóttelek nevű faluját egynek veszik Panaszszal, holott az különálló, bár Panaszszal szomszédos falu volt. Még nagyobb bakot lőnek azok, akik a Tótteleket Tótteleknek olvassák s a Pázmányoknak Panasz-tótteleki előnevet adnak. 1702-ben még nagyon jól tudták, hogy a Pázmány-féle Tóttelek egészen más falu, mint a Csalár mellett ma is meglévő Tóttelek (noha 1585–88-ban a jezsuiták ezt is bírták.)

Szent János és Berek-Böszörmény közé, mert az 1555-iki összeíró is úgy cselekszik, noha ez itt-ott holmi csekélységben, eltér az 1552-iki összeíró adórovótól.

Amit az adóösszeírásokból Panasz fekvésére nézve megállapítottunk, azt kétségtelenné teszi egy 1576-iki határjáró és egy 1580-iki iktató levél. Ennek megértésére csak azt kell tudnunk, hogy 1848-ig a birtok-átadásokon (iktatásokon) a szomszédoknak jelen kellett lenniük, mert ha jelen nem voltak és fel nem szólaltak, a királyi ember a szomszédok földjeit is átadhatta az új birtokosnak. Már most 1576-ban szept. 20-án megparancsolta az erdélyi fejedelem, hogy Szent János és Panasz falvak közt a határvonalat pontosan megállapítsák. Azonban Pázmány Miklós (az érsek atyja) halasztást eszközölt ki.* 1580-ban pedig a biharmegyei Sebes Körözs mellett eső Gyéres (most tiszántulisan Gyéres) falu birtokába beiktatták *Bessenyei Dorottya*t. Ez átadáson, mint Gyéressel határos (commetaneus) falvak megbizottai jelen voltak: a tarjáni bíró, *Somogyi Antal*, *Sarkady*

* Országos levéltár. Acta Jesuitarum residentiae Varadiensis. 7. B. nr. 2.

Farkas jobbágya, *Nyilas* Ambus kecseti jobbágy és *Pázmány Gáspár*nak Panaszon lakó jobbágya, *Gellért János*.**

Ez oklevelekből nyilvánvaló, hogy a Pázmány-család Panasz másként (a Mező Panasz-tól való megkülönböztetés végett) Körözs Panasz egyik oldalról Szent Jánossal, másik oldalról Gyéressel határos volt, még pedig, mivel a Körözs-Panasz a Körözsnak jobb partján feküdt, a gyéresi határ Körözs jobbspartjára ma is átnyúló részének északkelet felől volt szomszédosa.

A kijelölt irányban Körözs-Tarjától északra, Gyérestől északkeletre ma egy félig-meddig különálló (különben Tarjánhoz tartozó) uradalmi Cserepes nevű pusztá terül el. Ennek nagysága mintegy 1800 kat. hold. Ez volt tehát egykor a Pázmányok ősi birtoka, Körözs-Panasznak és a vele egybeolvadt Tótteleknek határa. Későbbi adatokból megállapítható az is, hogy Tóttelek e területnek nyugati, Panasz pedig keleti felét foglalta el.

Körözs-Panasznak templomát és házait e

** Kiadatban 1580-iki oklevél a Bölöni családnak levéltárában (a nagyváradi muzeumban.)

KIVÉTELES ALKALOM

jó, szép és elegáns cipőket

feltűnő olcsó árban beszerezni.

Óriási választék női-, férfi- és gyermek cipőkben.

KÜLÖNLEGESSÉG Szandalok és Tennis cipőkben.
Jutányos árak!

Kobrak-cipők egyedüli elárúsítása

EIGNER EDE és TSA, Jelenleg Bémer-téri bódében. Telefon 695

A Ház a miniszterelnök javaslatát elfogadta.

Günther Antal igazságügyi miniszter: Erdély részek régi Kraszna, Közép-Szolnok, Zilah-vármegyék és Kövér vidékén érvényben levő birtok arányosításáról és tagosítási szülő törvényjavaslatot terjeszti a Ház elé (Zajos éljenzés.) Kéri annak az igazságügyi bizottsághoz való kiadását.

A Ház határozata alapján kimondja az elnök, hogy kiadatik az igazságügyi bizottságnak. Kinyomatik, szétosztatik és annak idején napirendre tűzetik.

Markovits Iván a kérvényi bizottság előadója tesz jelentést a Háznak.

Következik a

vasutas javaslat.

Modrusán Gáspár horvátul beszél. Háromnegyed 1-kor szünetet kér.

Elnök öt perc szünetet ad.

Szünet után

Elnök az ülést újból megnyitja.

Modrusán Gáspár horvátul folytatja beszédét és fél 3 órakor horvátul határozati javaslatot nyújt be a képviselőházhhoz.

Leitner Adolf kifogásolja, hogy horvát nyelvű határozati javaslatot beadnak. Mert a horvátok felszólalhatnak ugyan horvátul, de iratokat anyanyelvükön be nem adhatnak.

Elnök kijelenti, hogy **Modrusán** horvátul olvasta fel a határozati javaslatát, de azt magyar nyelven fogalmazva nyújtotta be írásban. (Derűtség a horvátoknál.)

Supló Ferenc: A kiegyezési törvényre hivatkozik, hogy a horvát képviselők horvátul nemcsak felszólalhatnak, hanem általában használhatják a horvát nyelvet.

Kovács Ernő szintén felszólal a nyelvhasználat kérdésében, de

Wekerle Sándor feleslegesnek találta fejtegetéseit.

Ezután a vitát hétfőre halasztották és következték az

jókora területnek déli részén a Körözs mellett kell keresnünk, mert a középkorban, ahol csak lehetett, falvaink mind a folyók, erek partjain épültek, hogy legalább is a jószágításra elegendő vizet kapjanak.

Hogy a Pázmányok egykori lakóhelye anynyira elpusztult s annak ma már se nevét nem említik, se temploma helyét nem mutatják, annak nagyon szomorú oka van. 1598. őszén hatalmas török sereg ostromolta Nagyváradot s míg a gyalogság az ostrommal bajlódott, a lovasság, különösen a tatárság végig száguldott Bihar megyén s a falvakat felégette, lakosait földönfutókká tette vagy rabláncra fűzte. Ekkor pusztult el Körözs-Panasz is.

1692-ben mikor a keresztények visszafoglalták Nagyváradot, újra csekély falvak alakultak a régi Tóttelek és Körözs-Panasz határain.

A jezsuiták is visszatértek Nagyváradra. Ők hatalmas összeköttetések révén jól tudták, hogy a Panaszi Pázmányoknak magvuk szakadt s így jószágaik a királyi kincstárra szálltak. Nem volt nehéz kivinniök, hogy ezeket megkapják, hisz rengeteg volt az uratlan birtok s a kis, 32 teleknél csekélyebb falvakat a nádor is adományozhatta. Eszterházy Pál nádor tehát 1702-ben csakugyan a nagyvárad jezsuitáknak ajándékozta Panaszi és Tóttelek kis falvakat és velük szemben a Körözs balpartján fekvő, akkor lakatlanul állt Trajant.*

* Országos levéltár. Acta Jesuitarum residentiae Varadiensis I. 3. nr. 3.

interpellációk

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter válaszolt a pestmegyei és beregmezei árvízveszedelem tárgyában.

Válaszát tudomásul vették.

Pető Sándor megkérdezte a belügyminisztert, hogy hajlandó-e az újabban jelentkező gyakorlattól eltérve a munkások gyülekezési és egyesülési jogát respektálni és biztosítani az ipari és mezőgazdasági munka békéjéért, melyet nagyban veszélyeztet a munkásszervezeteknek minden ok nélkül történő felfüggesztése és feloszlata.

Az interpellációt kiadták a belügyminiszternek.

Suruciu György horvátul interpellálta a kereskedelmi és pénzügyminisztert a horvátországi közös hivatalnoknak a horvát egyesületektől való eltűntése miatt.

Kiadták az illető minisztereknek.

Már fél négy volt és Szikcsák Ferenc semmiképp sem akart elállani interpellációjának mai előterjesztésétől. A makacs tót képviselőn **Hódy** Gyula úgy fogott ki, hogy kicsalta az ülésteremből. Közbe **Surmin** hamar befejezte interpellációját, s mikor **Rakovszky** alelnök Szikcsákot szólította, nem volt a teremben, s így az elnök általános derűtség közepett beeresztette az ülést. Szikcsák Ferenc kicsepet az interpellációból.

Elkobzott fűszerárak.

Hamisító gyárosok.

A nagyvárad kereskedők közül 32 most önhibáján kívül jutott kellemetlenségbe. Megemlékeztünk a napokban róla, hogy a nagyvárad rendőrség fűszermintákat szedett 132 nagyvárad kereskedőktől. Ezeket a mintákat a debreceni vegyikísérleti állomásnak küldték be, honnan visszajövet azok közül 32 kereskedő fűszere hamisítottak bizonyult.

Az állomás jelentése alapján a fűszereket a kereskedőktől elkobozta a rendőrség, s az árusítók ellen megindította a megfelelő eljárás.

A jezsuiták aztán, noha a Rákóczi felkelés idején (1703—11) Panaszi és Tóttelek újra elpusztultak s helyettük 1720. táján Körözs-Tarján népesült be; egy darabig Körözs-Panasz emlékéit. Mikor tőlük Tarjánt elveszik (1773-ban), az összeíró küldöttség Tarjánt jövedelmező részei közé sorolja a *panaszi három kerekű vízi malmot* is. E malom a Sebes-Körözs egyik ágán állott s ez volt a Pázmányok egykori falujának, Panasznak utolsó emléke.**

E malmot, ha jól emlékszem, 1873-ban megszüntették, de épülete, kerekéi még sokáig állottak. 1885. táján még magam is megnéztem s kegyelettel szemléltem.

De nem azért mentem ki Körözs-Tarján szélére, mintha már akkor tudtam volna, hogy e malom a Pázmányok egykori birtokán állott, még kevésbé azért, hogy egy omladozó rossz malmot megbámuljak.

Azért mentem én oda, mert azt már akkor is tudtam, hogy az omladozó malomházban született (1816. ápr. 2.) a magyar kath. egyháznak egyik nagy fia, jelestollu lelkes védője: **Hoványi** Ferenc.

Kettős egyháztörténeti emlék is fűződik tehát a Sebes Körözs jobbpartjának Tarjántól északra eső agyagos, kavicsos részéhez: **Pázmányé** és **Hoványié**.

Dr. Karácsonyi János.

** U. o. f. 3. nr. 31.

rást. A további vizsgálatok során megállapították, hogy a kereskedők nem hibásak, nem bűnrészesek, hanem tekintélyes gyárosok vannak érdekelve, azok tudniillik, kiktől a kereskedők beszerezték áruikat.

Nevezetesen a *fiumei* fűszer és gyarmatáru őrlőintézet részvénytársaság az össze onnan kikerülő fűszereket hamisította. Ugyancsak hamisított a *szegeci* paprika is, mely spanyol és török paprikából van vegyítve téglaporrall és keményítővel. Ez a hamisítvány Budapestről lett Nagyváradra szállítva.

Megemlítésre érdemes a tulságos vakmerőség, melylyel a fiumei cég hamisítja különösen a fahéjat. Ezt a fűszert ugyanis megőrlik s a lisztet őrlött lucfenyő lisztjével keverik oly nagy mennyiségben, hogy a lucfenyő lisztje sokkal nagyobb arányban van meg benne, mint maga a fűszer.

A rendőrség most a felfedezett óriási visszaélésekre megindította az eljárást. Az árusítók dacára annak, hogy tudtukon kívül árusították a hamisított fűszereket, a törvény értelmében mégis bünhődni fognak.

A rendőrség különben átiratilag kereste meg az összes hatóságokat, melyeknek területtől a nagyvárad kereskedők szerezték fűszereiket, hogy az egészségügyi kihágást elkövető gyárosok ellen indítsák meg a vizsgálatot.

A vegyikísérleti állomás jelentése alapján a rendőrség egy *nagyvárad* fűszerőrlő üzeméről is lerántotta a leplet. Ugyanis a kereskedők egy része azt adja elő, hogy a fűszereket nem őrlött, hanem örletlen állapotban kapja a nagyobb gyarmatáru kereskedőktől. Az őrlött fűszereket egy nagyvárad kereskedőtől vásárolták, aki önmaga őrlti a fűszereket és olyan árban számítja, mint bármelyik más nagykereskedő.

A rendőrség a kereskedők vallomása alapján megtartotta Ujvároson a fent leirt kereskedőnél a vizsgálatot és meggyőződést szerzett róla, hogy ott a fűszerek közé más idegen sőt veszélyes tárgyakat is örölnek. Nevezetesen a bors lisztben tetemes szövetmennyiséget talált, mely felületes tekintetre semmiben sem különbözik a bors színétől és tapintatától.

E visszaélések meggátolásában a vizsgálatot **Szöke** András alkapitány vezeti, aki példásan fogja büntetni a bors árusokat.

Az ítélet pár nap alatt teljesen készen lesz s akkor közölni fogjuk a kereskedők és gyárosok neveit is.

Kulisszák mögött.

Sajnos, nem a színpadi kulisszák háttéréről szólunk, mert onnan még a patkányok is kijöttek a Bémertérre — kimulni.

Azokról az előkészületekről szölok, melyeket az uszoda megmentése végett követtek el.

Tudjuk azt, hogy az öreg Körözsnek tulságosan szoritotta jól megtelt gyomrát a hosszú kömider s egy picurkát megdagadt. Ezt a növekedést a városháza második emeletéről nagyon gyanus szemekkel nézte a főmérnök s azonnal telefonált Löwenstein Zsigának, hogy mit szól a dolghoz, mert ez nagyon gyanus. Löwenstein éppen háromlábú széken ült, nem csoda, ha pithiai feleletet adott.

Hogy Zsiga mit mondott, nem tudtuk feljegyezni, mert Kőszeghy sem értette, de azért úgy tett, mintha értené. Azonnal lefutott Katonavárosra s onnan tengerészkatonaát kért, akik jól tudnak inni. Természetes, ilyeneket nem talált, kénytelen

volt visszafutni a városházára és komor gondolatok közé tometkezni. Végre meg volt a mentő gondolat. Itt van Kazay és Krasznay. Hamar utánna.

Sajnos nem találták őket. Általános tanácskozásra jött össze a városháza. Mindenki arcán a kétségbeesés ábrája ült, mert a Körös folyton nőtt.

— Uraim van egy mentő gondolatom.

Mondotta Juricskai.

— Halljuk, halljuk.

— Mielőtt indítványát elmondaná jegyző ur, hallgassák meg az enyémet.

Mondotta komoly méltósággal a polgármester.

— Halljuk! Halljuk.

— Itt nyugszik előttünk Feldmanné sötét gondolatokat keltő érdemeitől megbarnult uszodája. Azt hiszem mindenkinek érdekében áll közlünk megmenteni ezt az imbolygó épületet.

— Le vele. Nem kell.

Mondja Komlóssy.

— Kérem! Kérem! Jusson eszébe tanácsos ur az a sok kellemes perc, melyben az ön forró testét is lehűtötték a jelenleg borzalmas habok.

— No meg a szép kilátások az ablakokból.

Mondja szomoruan Gerő a kapitány.

Mendelényi szükségesnek tartja az uszoda megmentését, mert anélkül a városháza — második emelete nem ér semmit.

— Itt csak hosszú és erős fonalak hatnak.

Mondja Ragány János.

Legalkalmasabbnak találja Réz Mihály a tanítók helyzetének javítási fonalat, mely már igen sokszor megszakadt ugyan, de ezt sokkal nagyobb erő szakította el mint a Körös áradata. Ez azonban csak javára van a fonalnak, mert a sok görcs pótolja a gyenge részeket.

A polgármester azonnal felhozatta az irattárból a fonalat s Bordé sietett is vele megkötni az uszodát.

— Pardon talán legjobb volna ha teljesen Löwensteinra biznánk az ügyet.

Indítványozza a főmérnök.

— Az nem lehet. Nem engedné meg a villamos vasut, mert ebben én azt látom, hogy Löwenstein le akarja csapolni a Köröst s a medrében villamos vasutat akar építeni a Tiszába.

— Kérem ne csináljon rossz vicceket.

Kiált Juricskayra a polgármester.

— Uraim én leghelyesebbnek tartom Kazayt, Krasznayt, Müller Salamont és Bognár Jánost kell azonnal előkeríteni. Ezek ki innák a Köröst s vége minden félelemnek.

Hangzott ismét Kőszegi szava.

— Helyes. Helyes. Hamar utánna.

A városháza rohanva fut a négy ivó után, a turul hatalmas szárnya legyezi őket, nehogy kifáradjanak.

Óriási zokogás. A drótkötelek elszakadtak. Az uszoda uszik.

Hamar a hidhoz. Kőszegi elől megy.

— Ágyukat. Ágyukat. Lőni kell, mert vége a hidamnak,

Az uszoda bele ütközik a hidba és nem viszi el.

Végre megérkezik Kazay, Krasznay, Müller és Bognár.

— Nos. Mi baj.

— Elkéstemek. Lássátok mit tett a késés? Ha ti itt lettek volna ki ittátok volna a Köröst s nem vitte volna el ezt a poetikus kis helyet.

Mondja Kőszegi könnyes szemekkel.

— Mit! velünk akarátok kiitatni a Köröst.

Szólanak felháborodva, zordonan.

— De az uszodáért kérték.

— Feldmanné uszodájáért kiittam volna Nagyvárad összes pincéjét — kivéve a Pannoniáját — mert abban is színházi bor van a Körösből — de ezt a piszkos vizet! Ezt soha.

— Soha! soha! soha!

Mondják egyszerre.

Plutó.

UJDONSÁGOK.

* **Halász Ferenc Nagyváradon.** Tegnap az esti órákban nagy számu közönség várakozott a pályaudvaron. Az arra járók nem tudták elképzeini, miért gyűlt össze a sok frakkos, klakkos ur, s előkelő hölgyközönség. Csak a kérdezősködésekre kapták meg a feleletet, hogy a nagyvárad elemi fiu- és leányiskolák tantestületei várják dr. *Halász* Ferenc miniszteri osztálytanácsost. A várakozók között láttuk *Glaz* Antal főispánt, *Rimler* Károly polgármester iskolaszéki elnököt, *Vasady* Lajos kir. tanfelügyelőt, *Szirmay* Miksa kir. s. tanfelügyelőt, *Komlóssy* József gazdasági tanácsost. A csaknem száz főre menő várakozó tömeg kedélyes csevegését a beérkező gyors vonat éles füttye zavarta meg. Az utolsó kocsiból *Halász* Ferenc lépett ki, akit a tanítóóság lelkesen megéljenzett. *Rimler* Károly a város nevében üdvözölte a városunkba érkező miniszteri osztálytanácsost. *Halász* köszönő szavai után *Vaday* József a tantestület nevében körülbelül ezeket mondotta: Nem a kötelesség vezetett bennünket Méltóságod üdvözlésére, hanem az az őszinte szeretet és ragaszkodás, amelyet minden tanító érez az iránt a nagy férfit, a ki a tanítóknak a legönzetlenebb s legigazabb barátja. Hódolattal, szeretettel jöttünk ide, érezzé jól magát körünkben. Isten éltesse méltóságodat. *Halász* néhány szóban köszönte meg a meleg üdvözlést s azután az állomás előtt várakozó város kocsijaiban elhelyezkedve, a városba hajtottak. A kultuszminiszteri osztálytanácsos látogatásának tulajdonképeni célja az, hogy a város vezető köreivel az iskolák további fejlesztését és az államegélyt illetőleg megállapodásra jussanak. E tárgyban ma délelőtt a városházán értekezlet lesz. Mint értesülünk, *Halász* a mai délutánt a Püspökfürdőben fogja tölteni.

* **Bucsu Uj-Palotán.** Szép ünnepe lesz ma, vasárnap a közeli Uj Palota község lakosainak. A hét csütörtökjén volt Pádúai Szent Antal napja s a szegények gyámolításáért nagy tiszteletben tartott szent névünnepe követő vasárnap tartják meg Uj-Palotán a templombucsut. A község diszes, impozáns temploma ugyanis Szent Antal tiszteletére van szentelve s ereklyéjét is ott őrzik. A bucsu ma, vasárnap lesz Uj-Palotán. Az ünnepélyes szent misét dr. *Lányi* József tinini püspök, nagyvárad kanonok, a szent beszédet pedig dr. *Fataky* Arnold v. ujjvárosi káplán tartják. A bucsun nagy számmal vesznek részt a környékbeli hívek is.

* **A tanítói állások.** A községi elemi iskolákban üresedésben levő 14 elemi iskolai és iskolaszéki jegyzői állásra meghirdetett pályázatok határideje tegnap járt le. Valamennyi állásra az ország minden részéből igen sokan pályáztak. A beérkezett pályázatok száma még nem végleges, amennyiben a még tegnap postára adott pályázatok csak ma és holnap érkeznek be s ezeket még akceptálni kell. A választás iránt — a melyet — szombaton, e

hó 22 én tartanak meg minden valószínűség szerint, minden felé általános az érdeklődés. A beérkezett pályázatokról részletesebben lapunk keddi számában foglalkozunk.

* **Tisza, mint szakosztályi elnök.** Biharvármegye szakosztályainak tagjai tegnap délelőtt összpontosított ülést tartottak, melynek egyedüli tárgya volt a Hegyesi Márton halálával megüresedett első szakosztályi elnöki hely betöltése. Az ülésen *Glaz* Antal főispán elnökölt, aki előterjesztette az ülés egyedüli tárgyát. A főispán előterjesztése után a bizottsági tagok egyhangulag gróf *Tisza* Istvánt választották meg az első szakosztály elnökévé, *Tisza* nem volt jelen, mert mint a református egyház főgondnoka másutt volt el foglalva.

* **Nincs pályázó a hadapródiskolába.** Annak idején a nagyvárad honvéhadapród iskolánál Debrecen városa is tett alapítványt. Az alapítványi hely az 1907—908. tanévre megüresedik s Debrecen város tanácsa meghirdette a pályázatot. A teljesen ingyenes helyre azonban Debrecenből nem akadt pályázó. Így idegen illetőségű ifju nyeri el Debrecen alapítványi helyét Régebben az volt a feltevés, hogy a magyar ifjak azért nem mennek a katonai pályára, mert nincs elég magyar katonai iskola. Most kitűnő, nem csak nyelvben, de szellemében is teljesen magyar, kitűnő hadapródiskoláink vannak s az ingyenes, alapítványi helyekre nincs pályázó. Ez bizony nem örvedetes jelenség.

* **Sub auspiciis regis.** Ünnepléses doktorráavatás volt ma délelőtt a tudományos egyetemen. Az államtudomány doktoráivá avatták *Márffy* Albint és báró *Gerliczy* Félixet, báró *Gerliczy* Ferenc fiát. A király személyét a doktorrá avatáson *Tóth* János államtitkár képviselte.

* **Hock János ünneplése.** A kőbányai polgárság elhatározta, hogy Hock János plébános 25 éves áldozási és irói jubileumát nagy fényvel fogja megünnepelni. E célból e hó 30-án d. e. 10 órakor ünnepi szent mise lesz a kőbányai plébánia templomban, ezt diszlokoma követi Hock János tiszteletére a kőbányai kaszinóban. Az ünnepségre meghívja a polgárság Hock János összes rokonait, a kultuszkezség, az egyházmegye főhatóságát, a székesfővárost, mint kegyurat, *Kecskemét* város magi ztrátusát. Hock János nevére 10 ezer koronás alapítványt is szándékoznak tenni, melyből ösztöndíjakat szándékoznak az ujjonau épülő kőbányai állami főgimnázium kiváló tanulói felekezeti különbségre tekintet nélkül.

* **Hivatalos porfelhő.** A nagy esőzések után beállott kedvezőbb időjárásra még nem panaszkodhatunk. A szél nem kavartja fel az utcák porát. Nehogy valami nagy öröme legyen azonban a közönségnek, a hatóság gondoskodik tüdőt sorvasztó porfelhőről. A délelőtti órákban, amidőn a legtöbb közönség jár, megindittatja az utcákon a nemrégén beszerzett seprőgépet, amely olyan porfelhőt ver fel, hogy a közönség futva menekül az alapos tisztogatás környékéről. Ahol véletlenül nyitva van az ablak, pár perc alatt vastag porréteg lepi el a butorokat. Ilyen eljárás mellett éppenséggel nem lehetünk elragadtatva az új, modern tisztogatási eszköz működésétől. A város közönsége elvárná, hogy előbb felloccsoltatnák azokat az utcákat, ahol seperni akarnak.

* **A kórházi orvosok féláru vasuti jegye.** Biharvármegye közokórházának igazgató főorvosa még a mult évben kérelemmel járult a kereskedelmi miniszterhez, miszerint engedje meg, hogy az orvosok valamint a kórházi személyzet a magyar állam vasutakon féláru jegy váltására jogosító igazolványt nyerjenek. A kereskedelmi miniszter a kérelmet elutasította, dacára annak, hogy az alispán pártoló véle-

ménnyel terjesztette fel. Az elutasító határozatról tegnap lett értesítve az alispán.

* **A vasutállomás kibővítése.** A nagyvárad vasutállomás kibővítési munkálatairól már megemlékeztünk. A gépházat, fűtőházat, műhelyeket, telítőt kiviszik Bihar-Püspöki szomszédságába, az epreskerinél az országot áthelyezésével kibővítik az állomást s a mostani állomás végén kocsiközlekedésre is alkalmas felüljárót készítenek s végül a nagyvárad állomás és a várad-velencei állomás között még egy sinpárt fektetnek le, hogy kettős sinpárral bonyolítsák le a két állomás között az óriási forgalmat. Mint értesülünk, ez évben egyelőre csak a kettős sinpár befektetését kezdik meg. A többi munkálatokat a jövő évre hagyják.

* **A nagybárodói vásár áthelyezése.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur megengedte, miszerint a Bihar megye területéhez tartozó Nagybárod községben a f. évi június hó 24-ikére eső országos vásár, kivételesen f. évi június hó 25-ik napján tartassék meg. Nagyvárad 1907. június hó 10. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara. *Huzella Gyula* kir. keresk. tan. elnök, dr. *Sarkadi Lajos* titkár.

* **A hadapródiskola záróünnepélye.** Nagyvárad város előkelő közönsége kedvesen emlékezik vissza azokra a pompás multságokra, amelyek pár évvel ezelőtt a záróünnep alkalmával a nagyvárad honvédhadapród iskolában tartattak. Ezt a kedves, fesztelen és fényes ünnepséget eleveníti fel most a kitünő intézet parancsnoksága, hogy a folyótanév végeztével a szokásos módon megtartja a »záróünnepély«-t, amelyre Nagyvárad város intelligens közönségét is szívesen látja. A záróünnepélyt, a régebbi hasonló ünnepélyek kitünő hírnevéhez és fényéhez méltóan, s az intézettől megszokott gondossággal *július hó 6-án*, szombaton tartják meg. Ez alkalommal is lesznek ének, zene, szavalat, rendkívül érdekes tornamutatványok s mindezek betetőzéseül tánc. Bővebb tájékoztatást a részvételre jogosító meghívók nyújtanak, melyeket a jövő hét végével küld szét az iskola parancsnoksága.

* **Zboray Miklós — sebesültszállító-parancsnok.** Frigyes főherceg dr. *Zboray Miklós* országgyűlési képviselőt, ügyvédet, szolgálaton kívüli viszonybeli magyar királyi honvédhadnagyot a magyar szent korona országai Vöröskereszt egyletének megbízottjává nevezte ki s öt háború esetén a szolgálatátelre a 27. számú sebesültszállító oszlop parancsnokául osztotta be. Ehhez a kitüntetéshez ma többen gratuláltak a népszerű képviselőnek.

* **Megüresedett jegyzőség.** A belényesi járás dragonyesdi jegyzőségében a jegyzői állás megüresedett, melynek betöltésére a járási főszolgabíró kitűzte a pályázatot. A pályázat e hó 19-én fog lejárni, mindazonáltal már ez ideig is tömeges a pályázók száma. A pályázók közül legtöbb kilátása van győzelemre Kolbai Mihálynak, aki már volt is dragonyesdi jegyző ében mint helyettes s ez alatt az idő alatt annyira megnyerte a nép tetszését, hogy most a választók kérték fel pályázatának benyújtására oly ígérettel, hogy föltétlen meg fogják választani.

* **A tisztességtelen verseny ellen.** Tegnap a kereskedelemügyi miniszteriumba összehívott értekezlet megkezdte tanácskozásait a tisztességtelen verseny korlátozása tárgyában készített törvénytervezet tárgyában. Az értekezleten a nagyvárad kereskedelmi és iparkamara képviselőjében dr. *Sarkadi Lajos* titkár vesz részt.

* **Mariandi.** Ez a cím egy olyan játéknak neve, mely rendszerint van tiltva s egyike a legveszedelmesebb hazárdjátékoknak. A játékosok rendszerint szegény emberek szoktak lenni, kik keservesen keresett pénzüket teszik a játékra s azt az igen kicsiny eshetőségek miatt el is veszítik. A mariandi játék a következőképpen történik: Egy táblán különböző alakok vannak, csillag, hold, szív, kereszt, stb. stb. Összesen 16 ábra van jelképezve. A táblához van 16 kocka, melyeknek egy-egy oldalára fel vannak ragasztva a táblán jelzett ábrák mása. Ezeket a kockákat feldobva az lesz a nyertes, mely arra a lapra fordult, melyen az ábra fel van ragasztva. A táblán lévő ábrák mindenike meg van téve 2, 4, 5, 10 kr. tétellel. A nyertes kockának a játék tulajdonosa 5-szöröst fizet. Ez a fizetés is a kis nyerési eshetőség mellett szól. A játékos folyton nyer, míg teljesen ki nem fosztja a naiv embert, ki játszani próbált. Tegnap délelőtt *Horváth* tb. alkapitány egy ilyen játékos bandát lepott meg a nagypiactéren. A játékosok *Horváth* láttára megijedve rebbentek szét, egyedül a játék tulajdonosa maradt ott. A játékos táblát a tulajdonossal *Karácsony Józseffel* együtt a rendőrségre kísérte *Horváth*, hol a megfelelő intézkedést megindították ellene.

* **Sikerült vizsgálat.** *Tóth Gyula*, Sztrill Ferenc építész rajzolója Budapesten az építőmesteri szakvizsgálatot kitünő sikerrel letette. A jövő tavasszal megkezdí működését mint építőmester Nagyváradon.

* **Tanoncmunka kiállítás.** Az ipariszkolai vizsgálatok elmúltával minden évben megtartani szokott tanoncmunka kiállítás az idén e hó 22-án és 23-én lesz megtartva a reáliskola tornatermében. Erre vonatkozólag a tanonctartó iparosokhoz most a következő felhívást intézi *Bertsey György*, az ipariskola elnöke:

Figyelmeztetem a tanonctartó iparos polgárokat, hogy a tanoncmunka kiállítás f. évi június hó 22. és 23. napjain a reáliskola tornatermében lesz megtartva, s így a tanoncaik által készített munkákat e hó 19., 20. és 21. napjain déli 12 óráig a kiállítás helyiségében mulhatalanul beszállíthatni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1907. június hó 16. *Bertsey György* ipartestületi elnök.

* **Hamisított ezüstpénzek.** A kereskedelmi miniszter rendeletet intézett a posta- és távirádahivatalhoz, amelyben tudatja, hogy a posta-távirádahivatalok készpénz beszállításaiiban ujabban ismét több ezüstérem hamisítványt fedeztek fel. A hamisítványok többnyire ónból, horganyból és rézből, vagy ónból és antimonból készültek és súlyuk, rossz csengésük, valamint veretük elmosódottságáról lehet felismerni. A miniszter felhívja a hivatalokat, hogy az ezüstérmek elfogadásánál kellő óvatossággal járjanak el.

* **Halálozás.** Egy kiváló urinő, *Heigel Lipótné* sz. Bélafalvi Raduly Anna, életének 39 ik évében Kolozsvárott elhunyt. Temetése tegnap nagy részvét mellett ment végbe.

* **Elementek a cirkusszal.** A vándor művészek minden kiválóságuk mellett is igen alkalmasak a rendőrség megfigyelésére. Megesett már nem egyszer, hogy a vándor társulat szereplő helyéről az általuk alkalmasnak talált és némi hajlandósággal bíró gyermekeket magukkal vitték és saját céljaira képezték ki. Ilyen eset történt most is a legutóbb városunkban idősözt *Willand* testvérek társulatával. A merész produkciók s az ezt követő tapsok két nagy-

váradai gyermeknek is felcsigázták ambícióját s annyira tudták szuggérálni, hogy a két gyermek névszerint *Debreczeni Dezső* és *Nyárádi Lajos* mindketten 11—11 éves gyermekek a társulat egyik alkalmazottjának bejelentették, miszerint ők beállanak a társulathoz. A gyermekek e tervét a társulat nem közölte senkivel és az utolsó este magához hívta a két gyermeket, reggelre már Kolozsvárott volt velük. A két gyermek szülői azóta elkövettek mindent, hogy megkerítsék a fiukat, mert azt hitték, hogy a városban tüntek el, vagy pedig a megáradt Körözsnék lettek áldozatai. Csak később tudták meg, hogy a két fiu a cirkusszal Kolozsvárott van. Az értesülésre azonnal felszólították a cirkusz titkárát, hogy adja vissza a gyermekeket. A titkár azonban nem tett semmit. A két gyermek pedig azóta igen jól beletalálta magát a bohém életbe s azt a választ adták a szülőknél, hogy ők nem jönnek haza. A szülők végre is a kolozsvári rendőrségnél tettek feljelentést a cirkusz ellen. Az ottani főkapitány mindeztideig semmi intézkedést nem tett. A gyermekek szülői tegnap feljelentést tettek a nagyvárad rendőrségén is, hogy vizsgálhassák a két fiut.

* A hét humora.

Valószínű.

— Vajjon miért sietett úgy el a király Budapestről?

— Bizonyára Bécsben felejtette — az alkotmánybiztosítékokat, azokért sietett.

*

A sütőipari kiállítás.

— Az osztrák minisztereket el kellene vinni a sütőipari kiállításra.

— Miért?

— Hadd lássák, hogy van annyi sütnivalónk, hogy nem fegunk nekik engedni a kiegyezésben.

*

Amatőrök közt.

— No csináltál a trónörökös budapesti tartózkodásáról egy pár pillanatnyi fölvetelt?

— Egy párat? Örülök, hogy egyetlen pillanattfelvetelre időm volt.

*

Elbrelátás.

— Leányom, ez a te udvarlód még nagyon gyerekes . . . Várj, amíg megkomolyodik és megokosodik.

— Jaj, de akkor majd nem akar elvenni!

*

Kényelmesen.

— Kényelmesen rendezte be a dolgát ez a Vajda Sándor!

— Mennyiben?

— Ő csak lemegy a Házba, de ki már mindig — vizik

*

Az új hang.

— Mit gorbáskodik ily komiszul? Azt hiszi, hogy én miniszter vagyok, maga meg küldöttség-vezető? (*Kakás Márton.*)

* **Öngyilkosság.** Nagylétei tudósítónk jelenti, hogy ott egy rejtélyes öngyilkossági eset foglalkoztatja a cs. ndőrséget. Nagy Juliánna 19 éves cseléd leány, ki egy ottani előkelő egyénnél szolgált, nagymennyiségű gyufafalatot ivott s öt napi borzalmas kínlődés után tegnap meghalt. A csendőrség kétségtelenül megállapította az öngyilkosságot, s a vizsgálatot annak felderítése végett folytatja, hogy mi indította a leányt az öngyilkosság elkövetésére.

* **Zsoldics nem kapott kegyelmet.** Irtak róla a lapok, hogy Zsoldics Mihály, a testvérgyilkos Pap Bélának cinkostársa a koronázási jubileum alkalmából szintén kegyelmet kapott. Mint most Szatmárról jelentik, ez a hír nem bizonyult valósnak. Zsoldicsné ugyanis, aki Szatmárt szakácsné, napok óta várta haza az urát. Már utóbb a főkapitányhoz fordult, s ez sürgönyözött Illavára, honnan az a válasz jött: hogy nincs kegyelem.

* **A dézsába fult gyermek.** Brátkáról jelentik, hogy ott tegnap borzalmas módon lelte halálát egy 2 éves gyermek. Mánya Flóra, Fihonon nevű gyermeke egyedül maradt az udvaron míg édes anyja a kert végén tolyó patakra ment vizért. Ez alatt az idő alatt a kis gyermek az udvaron fedetlenül álló, vízzel telt dézsához ment s ott a vízzel játszadozott, miközben megcsuszott s fejével a dézsába esett. Mire Mánya Flóra előjött a gyermek már megfulladt.

* **Találtak** egy csonkanyelű ernyőt, egy pár női keztyűt és egy héber imakönyvet. Igazolt tulajdonosa átvehetik a rendőrség I. emelet 7 számú ajtó.

IRODALOM.

Büttner Lina és Julia munkái. Az évről iskolai vizsgákra, főképen a leányok számára igen ajánlatosak a két Büttner-nővér munkái, melyeket csinos kiállításban a Szent-István-Társulat adott ki.

B. Büttner Lina munkái: 1. Testvérek vagyunk, elbeszélés fiatal leányok számára, képekkel, szép vászonkötésben, ára 2 korona. 2. Amit a csillagok látnak, elbeszélés az ifjuság számára, ára: 2 korona. 3. Ot évi találkozó, elbeszélés nagyobb leányok számára, szép izléses kötésben, képekkel, ára 2 korona. 4. Juliánka, elbeszélés fiatal leányoknak, szép képekkel, vászonkötésben, ára: 1 korona 60 fillér. G. Büttner Julia munkái: 5. Az édes mostaha, elbeszélés az ifjuság számára, szép képekkel, szép kötésben, ára 2 korona. 6. Az elveszett aranyvirág, elbeszélés fiatal leányok számára, izléses kötésben, ára 1 korona 80 fillér. E hat kötet elbeszélés minden lapját tiszta vallásosság, hazaszeretet s az a nemes irány hatja át, hogy az ifjuságot szeretetre kell tanítani s munkához szoktatni.

Népiratkák. A Sz. István Társulat népiratkái közül újabban megjelentek a következő füzetek: Mária-Besnyő. (239. sz.) Ara 10 fillér. Kapisztrán szent János élete. (247. sz.) Ara 16 fillér. Nepomuki szent János. (245. sz.) Ara 12 fillér. A gyakori szent áldozásról. (241. sz.) Ara 16 fillér. Kereszt és kard. (243. sz.) Ara 16 fillér. Hunyadi János élete. (246. sz.) Ara 12 fillér. Mátyás király élete. (144. sz.) Ara 16 fillér. Tudja-e, mi a nyomor? (240. sz.) Ara 8 fillér. Szent Vince apostola. (242. sz.) Ara 8 fillér. Jó hus olcsón. (237. sz.) Ara 10 fillér. Aprójszág. (238. sz.) Ara 24 fillér. Megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében Budapest, IV., Kecskeméti-utca 2. sz. Az árt levélbélyegeken is elfogadják.

TANÜGY.

Az új segédtanfelügyelő. A vallás-és közoktatásügyi m. kir. miniszter, mint a hivatalos lap közli, **Bárány Árpád** kir. segédtanfelügyelő helyére a biharmegyei tankerületbe **Kiss István** Ungvármegyei tanfelügyelő-ségi tollnokot segédtanfelügyelővé nevezte ki.

EGYESÜLETEK.

A Népművelési Egylet közgyűlése. A Biharmegyei Népművelési Egylet 1907.

június 16-ra hirdetett közgyűlését e hónap 23-án d. e. 11 órakor tartják meg a Nagypiaci polg. fiúisk. helyiségében. (Földszint 10. sz.) Nagyvárad, 1907. jun. 15. *Az elnökség*

TÁVIRATOK.

Székely küldöttség a minisztereknél.

Budapest, június 15. Csik, Marostorda, Háromszék megyékből és Vásárhely városokból nagyszámú küldöttség járt ma a képviselőházban. A küldöttséget **Nagy György** országgyűlési képviselő vezette.

A küldöttség első sorban a földmivelésügyi miniszternél tisztegett és kérte a földmivelésügyi minisztert, hogy a közbirtokossági erdők és területek állami kezelés alól ki vétesenek.

Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter kijelentette, hogy még a nyár folyamán letogja küldeni Mezős államtitkárt, hogy az ügyet vizsgálja meg és a jelentés tetele után majd erre nézve törvényjavaslatot fog a Ház elé terjeszteni. A küldöttség a minisztert lelkesen megéljenzte.

A küldöttség ezután az igazságügyi miniszternél tisztegett. Az igazságügyi miniszter kijelentette, hogy épen most terjesztette be a törvényjavaslatot.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternél is tisztegett a hatalmas küldöttség. **Orbán Ottó** báró üdvözölte a minisztert és kérte ügyük védelmére.

Kossuth megköszönte az üdvözlést és kijelentette, hogy mindig is szíven hordta a székelyek ügyét. És megígérte, hogy a székelyföld érdekében mindent meg tesz, az az ország védbástyája. A küldöttség lelkesen megéljenzte a minisztert és aztán az épületen körülvételekintvén nagy meglelégedéssel elvonult.

A geryeszegi választás.

Budapest, június 15. Ma van a képviselőválasztás a geryeszegi kerületben. Jelöltek **Désy Zoltán** államtitkár és **Malonyai Dezső** író. Marosvásárhelyről jelentik, hogy **Désy** érdekében 18 képviselő tartózkodik a kerület községeiben. A kerület székhelyére már jókor reggel vonultak be a választók és mindjárt reggel megtörtént az első összeszólalkozás a két ellentábor között. **Malonyai** kortesei, **Rózsa Miklós** és **Boda Jenő** a másik párt tanyájára furakodtak. **Keserü József** főszolgabíró felszólította őket távozásra, de erre **Boda Jenő** revolvert rántott elő és a főszolgabíró mellének szegte. Egy csendőrfőhadnagy azonban kicsavarta kezéből a revolvert, s így baj nem történt. A választási aktus reggel 8 órakor kezdődött. Kilenc órakor azonban a szavazást megkezdeni nem lehetett, mert kitünt, hogy nincs hiteles választói névjegyzék. A választás elnöke ezért 1 órára felfüggesztette a választást.

Budapest, június 15. A geryeszegi kerületben jelentik a M. T. Irodának, a választás folyik. Délig leszavaztak **Désyre** 136-an, **Malonyaira** 109-en.

A horvát nyelvkérdés.

Budapest, június 15. **Drohobeczky** körösi püspök serényen buzgólkodik a béke létrejöv-

vetelén; tegnap a horvát koalíció tagjaival tárgyalt, ma meg **Wekerlével** és **Szterényivel** tanácskozott. A körösi püspök erősen bizik benne, hogy az ellentéteket sikerülni fog elosztatnia, magyar kormány körében kevésbé biznak az akcióban.

Érdekes irodalmi lelet.

Budapest, június 15. **Koppenhágából** jelentik, hogy **Heilberg** dán tudós **Konstantinápolyban** a szent sir kolostorban érdekes irodalmi leletre bukkant. Megtalálta **Archimedes** egyik kéziratának szó szerint való másolatát, melyből kitűnik, hogy az integrált számítással már **Archimedes** is foglalkozott, holott ezt eddig **Newtonnak** tulajdonították.

Képviselők lovagias ügye.

Budapest, június 15. **Farkasházy** segédei ma délelőtt a képviselőházban újra tárgyaltak **Lovászy Márton** segédeivel és kardpárbajban állapodtak meg. Minthogy azonban tegnap **Farkasházy** megsebesült **Nagy Emílel** vivot párbajában, a felek a párbajt csak a jövő héten fogják megvívni.

Vajda Sándor mentelme.

Budapest, június 15. **Vajda Sándor** ügyében a nemzetiségi képviselők elkecsereget harcra készülnek. A mentelmi bizottság ugyanis ki fogja mondani **Vajda** mentelmi jogának megsértését, de az elégtétel adásban tovább menni hirt szerint nem fog. **Vlád Aurél** ma azt a kifejezést tette, hogy ha a bizottság elvi kijelentéssel nem akarja lekenyerezni őket, azt figyelembe nem veszik, mert nekik nem elvi deklaráció kell, hanem hogy **Vajda** berzhessék a képviselőház ülésére.

— Ha **Vajdának** salvus konduktus adni nem hajlandók, fenyegetődzött **Vlád Aurél**, majd szerzünk neki mi ilyet.

A дума feloszlataása előtt.

Pétervár, június 15. A taurai palota előtt, ahol a дума még éjjel 11 órakor is dolgozott, minden csendes. Rendőrség és katonaság elég nagy számban van ott. A дума bizottság kiküldését határozta el, amely véleményét terjeszteni elő 16 szocialista képviselő letartóztatására és a többi 39 szocialista képviselő bíróság elé állításáról. Azt mondják, hogy **Stolipin** nem fogja bevárni a bizottság véleményét. A feloszlató rendelet már a zsebében van, ennél fogva a feloszlataás már holnap be fog következni.

— Ha önök azt akarják, hogy tovább dolgozzunk együtt, teljesítsék a kormány kívánságát; mondja a képviselőknek a mi miniszterelnökünk.

Budapest, június 15. **Pétervárról** jelentik: A дума feloszlataása miatt általános sztrájk kitörésétől tartanak. Különösen a vasutasok sztrájkjától félnek. Azokban a műhelyekben, ahol éjjel is dolgoznak, még az éjjel felhagytak a munkával az összes munkások.

Budapest, június 15. **Pétervárról** jelentik: **Stolipin** lakásán ma minisztertanácsot tartottak. Tanácskozás közben a cár **Stolipint** magához rendelte, mire az elnöklést a minisztertanácsban **Kokoscev** pénzügyminiszter vette át. Jelen volt a tanácskozáson a pétervári katonai parancsnok és a csapatparancsnokok is. A B

környékről berendelnek egy gyalogezredet és a dragonyos testőrezredet. Azután felosztják a dumát és nyomban kihirdetik Pétervárra az ostromállapotot. A katonai diktatura parancsnokává Sambev tábornokot nevezik ki.

MULATSÁG.

A jogászok juniálisa. Tegnap folyt le a jogakadémia ifjuságának juniálisa a kies Szent László (Püspök)-fürdő helyiségében. A juniális, melynek tiszta jövedelmét a létesítendő diákasztal céljaira szánta, erkölcsileg és anyagilag szépen sikerült. A vendégek már a délutáni órákban kirándultak a fürdőbe. Este 8 órakor kezdődött meg a tánc. A juniális vígság és kedély tekintetében szinte páratlan volt és a fesztelen jókedv jegyében folyt le. Ejtél után külön vonat hozta be a vendégeket. Különös dícséretet érdemel e helyütt a fürdő bérője, *Kernács János*, akinek figyelmes kiszolgálása és gondoskodása a vendégek kényelméről, meg aztán jóhírű konyhája és felszolgált italainak kifogástalan jósága szintén nagyban fokozta a vendégek jókedvét és a mulatság sikerét.

A Nőegylet népnünpélya. Ma egy hete elmosta az eső a biharmegyei és nagyváradai Nőegylet népnünpélyét; annál jobb kedvvel és nagyobb sikerrel tartják meg ma. Mindaz az érdekes program, ami ma egy hete tervbe volt véve, ma megvalósul. A népnünpély 3 órakor kezdődik; sátrakban Nagyvárad szép asszonyai, ifjú leányai fognak elárusítani süteményt, virágot, fagyaltot. Lesz póznamászás, csacsikorzó és egyéb jókedvű szórakozás. Este 8 órakor a Sportpavillonban zártkörű táncmulatság lesz.

NYILTTÉR.

Dr. Krüger Aladár
 ügyvédi irodáját
 Szalárdi (régli Posta)-utca
 7. sz. alá (saját házába)
 helyezte át.

Dr. Krüger Jenő
 ügyvédi irodáját
 Szalárdi-utca 7. sz. alatt
 megnyitotta.

özv. dr. Deákné
FOGMŰTERMÉT
 áthelyezte
 Kossuth Lajos-utca (Sas-utca) 2 sz.
 : : : alá az emeletbe. : : :

Ma, vasárnap délelőtt 10-től 1 óráig a

BAZÁR vendéglő
 kerthelyiségében
 a 37-ik gyalogezred zenekara
hangversenyt rendez.

Kérem a n. é. közönség eddig iránymondban tanusított b. pártfogását.

Tisztelettel

Szauer Kálmánné,
 vendéglősnő.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. **Eredeti Panama-kalapotok.** Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zsefir ingek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a birneves **Engelhardt-féle Carlsbadi cipőkből.**

REGÉNYCSARNOK.

Művészelet.

Ita: Kraszevszkij A. N.

— Oroszból. — 58.

— Elfelejtél valamit? — kérde tőle Natália.
 — Igen, tudni szeretném, nincsenek-e kommissziód számomra, minthogy Párisba megyek — és aztán, ha tetszik, velem jöhetnek együtt mehetnének az operába — nem bánom, bevárom a jövő vonatot, hogy időd legyen elkészülni.

Ha csak nyájasan akarta volna mondani mindezeket! De nem, ridegen, kellemetlen módon mondta, mintha tulajdonképpen nem is bálná! Sokkal érzékenyebben sértette Natáliát, semhogy az mindjárt az első közeledési kísérletnek engedhetett volna!

— Nagyon köszönöm — viszonzá neje hidegen — de sokkal jobban fogsz mulatni nálam nélkül.

Egy pillanatig még habozott, aztán vállat vont, sarkon fordult és távozott.

Alig hagyta el férje, Natálián erőt vett a megbánás, ridegsége és önféjűsége miatt.

Valóban, vigyázatlan és csunya dolog volt nem fogadni előzékenyen az ő békülési kísérletét, mikor ez a büszke ember az első lépésig

megalázza magát. Sirni szeretett volna önmaga feletti dühében. A milyen gyerek volt és a milyennek megmaradt lelke mélyén, szüntelenül maga elé festette az élvezetet, mitől oly könnyelműen megfosztotta magát. Mily kedves dolog lett volna, egy egész napon át egyedül ögyelegni vele Párisban. A Caté Anglaisban ebédelni vele, csak úgy futtában, jó korán, hogy az opera kezdetét el ne mulasszák — de azért mégis kitűnően — ő maga állította volna össze az étlapot; hisz oly tüzetesen ismerte minden kedvenc ételét. Aztán másnap, ismét együtt, mindenféle haszontalan, elragadóan csinos holmit vásároltak volna. Még a mult évről tudta, milyen türelmesen engedte magát boltról-boltra, bazárról-bazárra cipeltetni; Koljának új játékszerét és Babynek himzett ruhácskát hozott volna . . . szinte maga előtt látta az ennielő kis ruhát . . . és mindezek helyett — óh, hogy bosszankodott!

Az órák ólomnehézséggel vonszolták a lomha időt; alig tette ki a lábát a házból. Este is honn maradt; a kastély elvesztette rá nézve minden vonzó erejét. Midőn ebédkor Kolja elfoglalta helyét vele szemben és fontoskodó arccal bontogatta szét asztalkendőjét, megjegyzé:

— Látod, mama, most épen úgy van, mint azon nap, amikor apa elutazott volt Amerikába. Csakhogy ma nem vagy olyan szomorú, mert hiszen tudod, hogy nemsokára visszatér.

Natália mosolyogva intett fiának. Rövid vártatva Kolja újra kezdte. — Mamácska, elejébe megyünk holnap apának?

Az édes anyja fejével bólintott.

Kolja elgondolkozva támasztá kezére kis fejét és töprengve mondá:

— Vajjon újból el fogja-e mulasztani a vonatot?

* * *

Szeretetteljes megegyezés folyán, Natália hajdan az egyedüli volt, kinek jogában állt valamit Lensky dolgozószobájában tenni, a port letörülni és íróasztalát rendezni. Rendesen ájtatos pontossággal végezte ezen kötelességét.

Csak az utolsó hetekben pártolt el hűtlenül a kedves szokástól. De most óhajtotta, hogy férje azonnal megérkezés után észrevegye, mikép távolléte alatt is vele toglalkozott.

Optimista hangulatban volt. Hogy az utóbbi időben számos keserű órát szerzett neki, nem akarta tovább felróni és még kevésbé meglakoltatni érte. Férjének sem volt jó dolga ez alatt. Hisz jól tudta, hosszas távolléte után újra vissza kellend őt hódítania. Még most sem volt kellőleg akklimatizálva otthon. Miért rakta le a fegyvert oly hamar, merő tulzott büszkeségből? Igaz, hogy arcába kergette a vért, ha a sikamlós beszédekről emlékezett meg, miket most szívesen használt időnként, különösen a mikor ez a léha társaság jött Párisból látogatására — de hát utóvégre, ő maga sem tudta tán ilyenkor mit beszél. Szükségtelenül bosszantotta őt tulzott prüderiájával; ezeket a nagyszabású, tulzásokra hajlandó természeteket úgy kell venni, amint vannak s nem ingerelni őket a makrancoskodásra hiábavaló és kárba vesző szelidítési és nevelési kísérletekkel.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Ertéktőzsde.

Budapest, június 15.

Osztrák hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—
Rimamurányi	— — —	525.—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	— — —	670.—
Közuti vasut	— — —	594.—

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Bérleti hirdetés. Nagyváradon

a Szt. László-tér és Kossuth-utca sarkán lévő
4800 négyzetméter területű, 150 méter utcai
homlokzattal bíró saroktelken

modern szállodát, kávéházat, vigadót,
éttermet, cukrászdát, üzlethelyiségeket

magában foglaló
— négyemeletes palotát építettünk. —

Az új épületben
a következő KIADO helyiségek lesznek.

1. szálloda:

90 vendégszoba, fürdőszoba és mellékhelyi-
ségek. Központi fűtés, villanyvilágítás, négy
lépcső, két lift.

2. étterem,

mely a következőkőből áll:

- 250 m² területű nagy étterem.
- 80 m² területű külön étterem,
- 80 m² területű vörös terítékes helyiség,
- 160 m² területű nagy konyha,
- 60 m² területű külön konyha,
- 50 m² területű hideg konyha,
- 18 külön kamara, tároló, raktár, pince és
egyéb helyiségek.

3. kávéház:

450 m² területű, 50 méter utcahomlokzattal
bíró kávéházi terem, 8 külön szoba és ezen-
kívül a szükséges mellékhelyiségek.

4. Vigadó,

mely áll egy 500 m² területű nagy terem-
ből, mely egy 200 m² területű kis teremből,
ruhatárral, öltözőkkel, vestibülekkel;
hozzátartozik két nagy, több kisebb étkező
és cukrászdai helyiség, külön konyhával,
kamarákkal, mellékhelyiségekkel. A VIGADO
összes mellékhelyiségeinek területe 2000
négyzetméter.

5. Üzlethelyiségek:

és pedig:

- a Szt. László-téren 5.
- a Kossuth Lajos utcán 16,
- a Szt. László-teret a Kossuth és Zöldfa-
utcákkal összekötő, 200 méter hosszú,
két emelet magasságban, üvegterővel
fedett passageban 40.

A kiadó helyiségekre vonatkozó
tervrajzokkal és mindennemű felvilágosítás-
sal, valamint a közelebbi bérleti feltetelek-
kel készséggel szolgálunk.

Nagyváradon, 1907. évi május 10 én.

„Fekete sas“ és
„Zöldfa“-szálloda

és

Vigadó részvénytársaság

Iroda: Rakóczi-ut 2. sz. I. em. Telefon 683.

Kapható minden elsőrangú vendéglőben és kávéházban.

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már több
mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek
bizonyult közhívnél, csúznál és meghűtéseknel,
..... bedörzsölésképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt
bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üve-
get fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel
és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van
csomagolva. Ára üvegekben K-80, K 1.40 és K 2.-
és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. —
Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.
Dr. Richter gyógyszerháza az „Aranyoroszlánhoz“.

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi sz. átküldés.

Kiváló házikoszt.

Aki kiváló, jó házikosztot akar élvezni,
anélkül, hogy a nyári forró napokban
otthon főzzön, forduljon hozzám, **Szent
János-utca 37.**, vagy a színházi tőzs-
dében, hol előfizetéseket is elfogadnak.

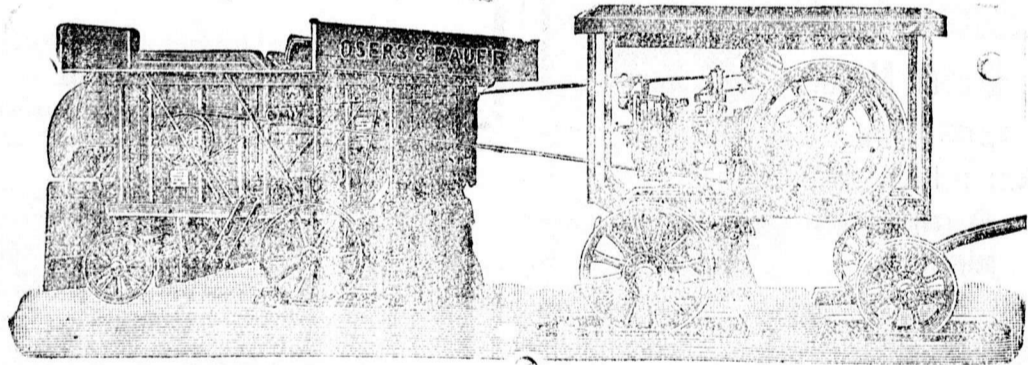
Tisztelettel
Hatvani Károlyné.

Osers és Bauer motorgyára

Budapest, Podmaniczky-utca 18.

Ajánlja kitűnő hírnévnek örvendő benzin lokomobiljait benzin lokomo-
bilos cséplőszelvényeit és

szívógáz-motorait.

1-2 fillér üzemköltséggel. Elismert elsőrendű gyártmány! Szolidtömör kivitel!
Kitűnő referenciák! Kedvező fizetési feltételek!

Költségvetéssel és árjegyzékkel díjmentesen szolgálunk!

Báró KOZMITZA MIKLÓS (ezelőtt Mattoni H.)

Erzsébet Királyné Sósfürdője Budapest-Kelenföld.

Telefonszám 40-84 Ezen fürdőgyógyhely — mely különösen női bajokban, továbbá
alhasi és általános vérbőségben, verőcéri pangások esetén, máj- és lép-bajokban, aranyér-
ben nemcsak hazánkban, de a külföldön is unikumot képez. — az új tulajdonos által óriási áldozat-
okkal egészen újonnan renoválva és bővítve, gőzfűtéssel és villamos világítással, zárt és
üvegezett fürdőfolyosóval, női pihenő helyekkel lett ellátva, de a 3 vendégépületben a
vendégszobák is legszebben és legkényelmesebben lettek berendezve, úgy hogy ezen
gyógyhely nemcsak a nyári idény alatt, hanem

egész éven át, tehát télen is használható.

Az ivókúra ingyenes s e tekintetben a keserűvíz-források legjobbjai, a Király, Deák Ferenc, Szent-István,
Erzsébet királyné források vizei állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.

A vendégszobák árai mérsékeltek.

A t. c. közönség szórakozására szolgálunk: fürdő zene naponta délelőtt 9-11 óráig, délután 4-5 óráig;
továbbá a társalgó teremben az összes napilapok és illusztrált heti lapok, könyvtár és zongora.

A fürdőben állandóan egy női orvos látja el az orvosi teendőket.

A vendéglő Takács János vendéglősnek fővárosszerte ösmert kitűnő vezetése
alatt áll.

Villamos és telefon-álla. Prospektus kívánatra postafordultával bérmentve küldetik.

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI
című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hirt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várakozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A **TECHNIKA VIVMÁNYAI** című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanúgy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyerne. A nagyközönség legszélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szakmákban működőket pedig közelről érdekli a közlekedés eszközeiről, a hadászati technikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás, drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv olvasása utján eleven fogalmakká válnak az olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... **24** korona.

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szerzők nevei:

Energia: Schimanek Emil.
Bányászat: Litschauer Lajos.
Kohászat: Gálócsy Arpád.
A fémek megmunkálása: Kandó Gyula.
Motórok és emelőgépek: Kármán Tódor.
A közlekedés eszközei: Gondos Viktor.
Pósta: H. Henney Vilmos.
A tény a tudomány szolgálatában: Karvázy Zsigmond.
A sokszorosító ipar: Kán Sámuel.
A technika a hadviselés szolgálatában: M. Müller Hugó.
Faipar: Gaul Károly.
Szövő- és fontóipar: Maly Ferenc.
Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
Gazdasági gépek: V. Markhó Jenő.
Gazdasági termékek ipari feldolgozása: Kosutány Tamás.
Elektromosság: K. Liptay Károly.
Telegrafia és telefonia: Hollós József.
Zárószó: Méray-Horváth Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világgyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élők Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat kötetben, tartalmazni fogja a történelmi, irodalmi és művészeti ismereteket és az első sorozat teljes befejezése után fog megjelenni.

Uj üzlet!

Gyógy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb tearumok behozatala.

Uj üzlet!

A „gőzkávé pörköldéhez.”Aki nagyon jó, zamatos illatu kávé kedvel, az csakis a **TRIESZTI****— KÁVÉ és THEA —**

közvetlen behozatalától vegyen, mert a legkiválóbb fajok ott kaphatók és egy még nem létezett módszer szerint vannak frissen pörköltve. — Hosszas kísérletezés után sikerült ezt elérnem.

Aki egyszer megízleli, mást nem fog használni.

Kávémat lemez hordókba tartóm az illat és zamat el nem párolgása céljából. Ezen különleges pörkölt kávé kivül az összes nyers kávé fajaimat a legolcsóbb árért bocsátom forgalomba. Tisztelettel

Aszódi Mihály Nagyvárad**Kossuth-u/ca 16. a cipőgyárral szemben. Telefon 635. sz.**

Trieszti kávé és thea közvetlen behozatal tulajdonosa.

Cukorkák és csokoládé különlegességek.

Vidéki megrendelések bérmentve minden állomásra.

Uj üzlet!

Gyógy cognac állandó nagy raktár és a legfinomabb tearumok behozatala.

Uj üzlet!

Lukács Aladár*elsőrangú kalap-, fehérnemű- és uri-**divat üzlete***Nagyvárad, Fő-utca.****Telefon 516.****Központi Takarékpénztár Nagyváradon.**

Alaptőke 1,000.000 korona.

Telefon szám 443.

Felhívás!

Az 1907. évi június 2-án tartott rendkívüli közgyűlésünk 5000 drb 200 kor. névértékű új részvény kibocsátása által intézetünk alaptőkéjének két millió koronára leendő felemelését harározta el.

Ezen új 5000 drb részvény átvételére a régi részvényesek **elővételi joggal bírnak** olyformán, hogy minden régi részvényre egy új részvény a megállapított 212 korona árban részükre fentartatik. E vételárban a kiállítási díj és illeték már bennfoglaltatik.

Az új részvények vételára után a folyó 1907. évi július 1-től a befizetés napjáig 6%-os kamat fizetendő, ennek ellenében az új részvények az üzleteredményben 1907. év július 1-től kezdve részesednek. A július 1-ig történő befizetések után a takarékpénztár 5% kamatot térít meg.

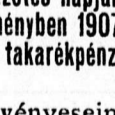
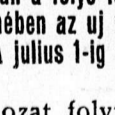
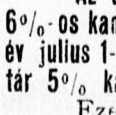
Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag f. évi **július 15-ig** gyakorolni s ugyanakkor a régi részvényeket az elővételi jog gyakorlására vonatkozó lebélyegzés végett pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek.

A befizetések 1907. november 1-ig tetszés szerinti részletekben teljesíthetők, azonban az elővételi jog gyakorlásánál részvényenként 52 korona fizetendő.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adatnak ki. Ezen ideiglenes igazolványok névre szóló részvényekre és ezzel kapcsolatosan a 200 K. n. é. részvényeknek 400 K. n. é. részvényekre való kicserélésére vonatkozólag újabb felhívást fogunk annak idején közzétenni.

Az új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak a cs. bányaink 10. §-ának a késedelmes befizetésekre vonatkozó intézkedései.

a Nagyvárad, 1907. június 3.

**Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság Igazgatósága.****Dr. Rácz Ödön
Sanatoriuma és
vizgyógyintézete
(ezelőtt Politzer-féle)**Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-utca, 7. szám.
Telefon 693

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva. (Fertőző és elmebetegek kivételével.) Vizgyógyászok, villany gyógyászat, villanyfürdők, szénsavas-törpefenyő. Asványfürdők, forró légtelítés, gőz szekrény, póstyéni iszapkura. Inhalatók. Vibrációs masszázs, Soványító és hízó kúra.

Javalva: Idegesség, kimerültség minden neme, gyomor-, bél-, szív-, tüdő és légzőszervek bántalmi, izületi-, izom-, ideg csuznál kitűnő gyógyeredmények.*Állandó orvosi felügyelet.*

Olcsó árak. Pensio (lakás és ellátás) naponta 3 5-7 korona.

Prospektus és felvilágosítással szivesen szolgál

Dr Rácz Ödön,
az intézet tulajdonosa és vezetője.

Uj üzlet! Uj üzlet!

**Lukács Nándor
butor-raktára**műszatalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.**Állandó raktár:** háló, ebédlő, uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern styl szerint. Vas, réz és hajított fa butorok reudkivül nagy választékban.**Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.**

Kivánatra rajzok és költségvetések ingyen.

**Uj fényképészeti és festészeti műterem
Nagyváradon.****LEMBERT EDE
fényképészeti és
festészeti műterme**mely a modern kor kiválmalmainak megfelelően teljesen ujonnan épült Rákóczi-ut 8. szám a. (Fő-u. Györfi-ház)
megnyílt.Műtermében készít:
Platin képeket
Aquerelleket
Olajfestményeket
és régi képek után új másolatokat.**Elsőrangú kivitel!**

Lokomobilok, gőzcséplőgépek, benzinmotorok, aratógépek, talajmivelő eszközök, teljes malomberendezések, stb. stb.

Kivánatra szívesen küldünk árjegyzéket és költségvetést.

Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság

III. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége B.-pest

Még csak néhány napig.

Huzás már 1907. évi június 28-án.

Magyar királyi

jótekonyczélú államsorsjáték.

Főnyeremény 150.000 korona.

Az összes nyereményeknek összege 365.000 korona.

➡ Egy sorsjegy ára négy korona. ⬅

Sorsjegyek kaphatók a magyar kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Vámpalota), valamennyi posta-, adó-, vám- és sóhivatalnál, az összes vasuti állomásokon s a legtöbb dohánytözsdében és váltó-üzletben.

1-4

Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

Moskovits

cipőgyár

Kossuth-utca

Helyi ipar.

24

Pályázat.

A »Nagyváradai Építőiparosok Szövetsége« egy pénzbeszedéssel is megbízható szolgálai állásra pályázatot hirdet, mely 720 korona évi javadalmazással van egybekötve.

Óvadékképes pályázók saját kézzel írott pályázatukat alulírott elnökhöz 8 nap alatt nyújtják be. A pályázók közül a szövetség végrehajtó bizottsága szabadon választ. Iparosok előnyben részesülnek.

Nagyvárad, 1907. június 15.

Pásztor Bertalan, Rendes Vilmos,
titkár. elnök.

Papi ruhák.

Mint néhai Lobotka István hírneves volt papi szabónak tanítványa és hosszú ideig segédje bátorkodom a nagyságos- és föltisztelendő papság becses figyelmét Kisfürdő-u. 17. sz. alatti saját házamban megnyitott szabó üzletemre felhívni, ahol mindennemű papi ruháknak színtartó, erős, jó szövethől való elkészítését jutányos árban elvállalom, s miután a szabást egy budapesti szabásztanártól tökéletesen elsajátítottam azoknak szakszerű előállításáról alkalma lesz minden megrendelőnek meggyőződnie. — Vidéki megrendeléshez elég egy minta reverenda beküldése is; kívánatra azonban a helyszínére személyesen is kiutazom.

Becsés pártfogást kér:

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi és polgári-szabó.

Nagyvárad, Fürdő utca 17. szám.

Vizsgai

jutalomkönyvek

a legnagyobb választékban kaphatók

Sebő Imre

==== könyv- és papír-kereskedésében, ====

NAGYVÁRADON.

Alapít- tatott 1882	Női divat — kosztüm-kelmék Pouplin és grenadin	Minden darabon feltüntetve a szigorú szabott ár.	Vászon és damaszt árak	Tele- fon 413.
Minták vidékre bérmentve küldetnek	Leitner Márton		divatháza	
	Szombaton zárva.		Nagyvárad Zöldfa-utca 5. (Saját ház.)	
	megnyílt.		Kerjük a nagyérdemű közönség szíves látogatását.	
Tele- fon 413.	Sveici batist és vászon him- zett ruhák és díszítési cikkek.	Eladás nagyban és kicsinyben	Teljes menyasszonyi kelengyék	Alapít- tatott 1882.
			Férfi grapju kelmék gyári raktára.	

Mezey János és Társa

==== Csordás Testvérek utóda. ====

Ajánljuk háztartási cikkek beszerzésére új árakkal dusan felszerelt

fűszer- és csemege kereskedésünket

Szent László-tér, nagyvárad i takarékpénztár épületben, hol minden fenti körzetbe eső ételmi cikkek, csemegeárak, borok, friss töltésű ásványvizek a legelőnyösebben bevásárolhatók.

A befőzési idény alkalmából felhívjuk a t. közönség b. figyelmét pergament-papir, zsineg, parafa-dugasz stb. a gyümölcs conserválás-hoz szükséges áruinkra, nemkülönben a t. gazdaközönség b. figyelmébe ajánljuk a

Raffiát ojtó pamutot, permetezéshez szükséges kékkő (rézgálic) raktárunkat.

Idei csurgatott akác méz.

Naponta friss tea vaj.

Két jó nevelésű fiu tanulóul felvétetik.

Tisztelettel

Mezey János és Társa

Telephon szám 249.

Pénz!

Olcso

tőketörlesztéses kölcsönöket

10-75

évre folyósít, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél (convertál) a lehető legrövidebb idő alatt

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való adás-vételét vagy bérletét a legsikeresebb eredménnyel közvetíti.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és finanszírozza

Falud Ignác,

volt takarékpénztári titkár bankbizományi és hitelforgalmi tanácsja

Nagyvárad, M sz.

Telefon szám 24

27

HAÁSZ MANÓ női kézmű- és divatáruháza

NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején

Mindenkit meglepő nagy mennyiségű nyári ujdonságok érkeztek. Gyönyörű sima és mintázott grenaduk, paplanok, sima és azsurozott ruhavásznak, himzett batisztok és remek kivitelű sephirek, blousok. Ugyszinte batiszt és vászon, himzett ruhák. Továbbá minden cikkben is óriási nagy raktár.

S tekintettel a nálam lévő mindenki által ismert óriási forgalomra, az áraim legolcsóbbak.